

Nr 53.

Ankom till riksdagens kansli den 8 mars 1938 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse för kontoristen N. E. K. Nilsson från viss betalningsskyldighet.

(1:a avd.)

I proposition nr 64 har Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden, föreslagit riksdagen medgiva, att kontoristen N. E. K. Nilsson i Hököpinge må, därest han före den 1 juli 1939 till arméförvaltningen inbetalar ett belopp av 500 kronor, befrias från återstoden av den honom jämlikt två av Villands häradsrätt den 6 februari 1928 meddelade utslag åliggande betalningsskyldighet till kronan.

Vid upphandling av proviant för arméns räkning under hösten 1927 antogs handlanden N. E. Nilsson i Åhus efter i vederbörlig ordning avgivna leveransanbud till leverantör av potatis till vissa truppförband inom dåvarande andra och tredje arméfördelningarna. Emellertid visade sig Nilsson icke kunna fullgöra de leveranser han genom nämnda anbud åtagit sig. Till följd härav måste förnyade upphandlingar av potatis för ifrågavarande truppförbands räkning företagas under hösten 1927, varvid upphandlingsprisen blevo åtskilligt högre än de av Nilsson i förenämnda anbud upptagna. Då Nilsson måste anses vara ersättningsskyldig för de merkostnader, som härigenom uppstodo för kronan för dessa potatisinköp, instämde arméförvaltningens intendentsdepartement å kronans vägnar honom sedermera till Villands häradsrätt med yrkande, att honom måtte åläggas att i förevarande avseende till kronan utgiva tillhoppa 9 825 kronor 10 öre jämte ränta samt gottgörelse för kronans rättegångskostnader. Genom två särskilda utslag den 6 februari 1928, vilka vunnit laga kraft, förpliktade häradsrätten Nilsson att till kronan utgiva tillhoppa nyssnämnda belopp, 9 825 kronor 10 öre, jämte fem procents ränta därå från stämningdagen den 19 december 1927 ävensom gottgöra kronan för utgifter å målen med tillhoppa 100 kronor.

Uti en till Konungen ställd, den 12 februari 1937 dagtecknad skrift har kontoristen N. E. K. Nilsson såsom innehavare av firman N. E. Nilsson anhållit att bliva befriad från betalningsskyldighet för den skuld, vari han på grund av förenämnda domstolsutslag häftade till kronan samt därvid anfört i huvudsak följande:

Sökandens fader köpmannen J. E. Nilsson i Åhus hade tidigare drivit en omfattande handel med företrädesvis potatis. Hösten 1926 hade han emellertid på grund av förluster på kunder och aktieaffärer m. m. försatts i konkurs. För att kunna försörja sig och sin familj hade han dock nödgats försöka fortsätta verksamheten inom den bransch, där han tidigare arbetat. Han hade därför i sökandens namn startat en ny firma, för vilken han själv blivit prokurist. Verksamheten i denna firma hade dock hela tiden bedrivits av fadern, ehuru sökanden, som var kontorist, vissa tider vistats i hemmet och då hjälpt till med affärens skötsel. Vid tiden för firmans registrering hade sökanden varit 22 år gammal. Under hösten 1927 hade fadern, som tidigare haft stora potatisleveranser till armén, i firmans namn avgivit anbud å leverans av potatis till ett flertal truppförband. Emellertid hade han därvid följts av otur, i det att potatisprisen efter anbudens avgivande kraftigt stigit, varför de avgivna anbuden icke kunnat fullföljas. De truppförband, till vilka leveranserna enligt de avgivna anbuden skulle hava skett, hade därför nödgats att till väsentligt högre priser köpa potatis från andra håll, och genom rättegångarna hade sökanden i egenskap av firmans innehavare ålagts att betala skadestånd för brott mot leveransanbuden. Vid utmätningförsök, som gjorts efter rättegångarnas avslutande, hade emellertid konstaterats, att sökanden saknat utmätningbara tillgångar, och sedan dess hade han icke förrän under år 1937 avhört något beträffande kronans ifrågavarande fordran. Under mellantiden hade han erhållit fast anställning såsom kontorist hos Svenska Sockerfabriksaktiebolaget med en månadslön av 283 kronor. Enär han hoppats att inom detta företaget finna en tryggad framtid, hade han i februari 1937 vidtagit åtgärder för ingående av äktenskap. Då han i samband därmed besökt sitt föräldrahem i Åhus, hade han emellertid uppsökts av landsfiskalen, som krävt betalning för kronans omförmälda fordran, varå räntorna dåmera vuxit till cirka 4 500 kronor. Han hade emellertid icke heller vid denna tidpunkt ägt några utmätningbara tillgångar.

Då statens organ självfallet komme att sin plikt likmätigt tid efter annan undersöka hans ekonomiska ställning för fordringens uttagande, komme ifrågavarande skuld, som egentligen bort vara hans faders, att kasta en dyster skugga över hans framtid. Då det kunde tänkas, att han framdeles erhöle befördran till en något bättre avlönad plats och att något mindre belopp då månatligen skulle kunna uttagas av hans lön, skulle han, eftersom hans lön aldrig torde komma att förslå till någon kapitalavbetalning, i hela sitt liv få förränta denna stora skuld och ständigt leva under betryckta ekonomiska villkor. Han hemställde därför, att skulden i fråga måtte i sin helhet efterskänkas.

I ärendet hava utlåtanden avgivits av *arméförvaltningens intendents-* och *civila departement* den 16 mars 1937 samt av *statskontoret* den 16 april samma år. Myndigheterna hava med hänsyn till konsekvenserna icke ansett sig kunna tillstyrka den av Nilsson gjorda ansökningen.

Departementschefen har för egen del i ärendet anfört följande:

Enligt vad som nu kan förutses lär det med hänsyn till vad i ärendet upplysts om Nilssons ekonomiska förhållanden få anses vara i det närmaste utslutet, att han skall kunna inom rimlig tid gälda det anseliga skuldbelopp, vari han på grund av förenämnda domstolsutslag den 6 februari 1928 häftar till kronan. Därest inga lättnader medgivas beträffande skuldens be-

talning, löper Nilsson därför risken att under hela sitt återstående liv få dragas med en synnerligen betungande skuldbörda. Detta måste för honom kännas så mycket hårdare som skulden i själva verket icke uppkommit genom hans eget utan genom hans faders förvållande vid en tidpunkt, då han själv på grund av sin ungdom näppeligen kunnat till fullo inse de ekonomiska risker han iklädde sig genom att låta registrera sig såsom innehavare av en firma, över vars skötsel han icke kunde utöva någon egentlig kontroll.

Med hänsyn till nu nämnda förhållanden finner jag starka billighetsskäl tala för ett bifall åtminstone i huvudsak till Nilssons hemställan om skuldens efterskänkande. De i ärendet hörda myndigheterna hava visserligen icke funnit sig kunna tillstyrka bifall till ansökningen på grund av de konsekvenser, som ett beslut i dylik riktning skulle kunna medföra. De i förevarande fall föreliggande omständigheterna synas mig emellertid vara av en så särartad beskaffenhet, att ett beslut om skuldens efterskänkande knappast kan befaras medföra några olämpliga konsekvenser ur prejudikatsynpunkt. Emellertid anser jag mig icke kunna förorda, att kronan utan vidare avstår från sin ifrågavarande fordran i dess helhet, utan torde efterskänkandet böra göras beroende av att Nilsson inom viss tid inbetalar en mindre, efter hans ekonomiska ställning anpassad del av skuldbeloppet till statsverket. Med hänsyn till Nilssons löneinkomster torde den summa, vars inbetalande sålunda skulle utgöra betingelsen för skuldens efterskänkande, icke böra bestämmas till högre belopp än 500 kronor. Beloppet i fråga synes i sin helhet böra vara inbetalt till arméförvaltningen före den 1 juli 1939.

Under hänvisning till vad departementschefen i ärendet anført får utskottet med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag hemställa, *Utskottet.*

att riksdagen må medgiva, att kontoristen N. E. K. Nilsson i Hököpinge må, därest han före den 1 juli 1939 till arméförvaltningen inbetalar ett belopp av 500 kronor, befrias från återstoden av den honom jämlikt två av Villands häradsrätt den 6 februari 1928 meddelade utslag åliggande betalningsskyldighet till kronan.

Stockholm den 8 mars 1938.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Närvarande: se under utlåtandet nr 51.

